N°. 68. A°. 1831.

SURINAAMSCHE COURANT

Van *Donderdag* den 25sten Augustus.

SURINAME.

SCHEEPS - TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 20sten dezer, het Schip *Eliza*, Kapt. C. DAVEY, van Rotterdam.

UITGEKLAARD.

Den 23sten, de Nd. Am. Brik *Gossypium*, Kapt. R. G. STANWOOD; lading: 240 vaten Malassie.

In TEXEL gearriveerd: den 21sten Junij, het Schip *Ipenrode*, Kapt. M. CHARLEAU. — Den 25sten, *Edams Welvaren*; H. ROLFF.

In HELVOETSLUIS: den 23sten, *Maria Adriana*; L. HUS; — allen van hier.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLANDEN.

'S GRAVENHAGE, 16 *Junij*. De *Staats-Courant* behelst heden een uitgebreid betoog wegens den voortgang der *cholera* en de voorbehoedende maatregelen, welke onze regering daartegen genomen heeft. Uit dat stuk blijkt onder andere, dat reeds op het laatst des vorigen jaars door het bestuur de noodige bevelen zijn gegeven, om ten aanzien van de uit Rusland, de Oost-Indien of van andere verdachte plaatsen komende schepen, de gevorderde behoedzaamheid in acht te nemen; — dat die bevelen, bij het naderen der ziekte, in de vorige maand, zijn hernieuwd en ook op de uit pruissische havens komenende schepen zijn toegepast; — dat later, en in den loop dezer maand, aan al de vastgestelde maatregelen nog meerder uitbreiding en klem is gegeven, door dezelve niet alleen toe te passen op de uit de Hanze-plaatsen komende schepen, maar ook te bepalen, dat alle de in dit Rijk uit de Oost-zee binnen komende schepen, *hetzij dezelve al dan niet van gezondsheids-passen voorzien zijn*, aan eene gestrenge quarantaine zullen onderworpen worden, en dat de ladingen der verdachte schepen zullen gezuiverd en berookt worden, — en dat deze maatregelen ook reeds werkelijk zijn toegepast op de vaartuigen, welke in de laatste dagen van verdachte plaatsen in onze havens zijn aangekomen.

Ten einde aan de genomene maatregelen klem bij te zetten, is bevel gegeven, om behalve de brik *de Vliegende Visch* en het advies-vaartuig *de Gier*, welke in het Vlie en bij Terschelling zullen post vatten, 2 kanonneerbooten naar de Eems, 2 naar Terschelling en het Vlie, en 2 naar Wieringen te doen vertrekken.

Voorts wordt in het boven vermelde betoog verklaard, dat de regering de maatregelen beraamt en voorbereidt, welke bij een onverhoopt doordringen der *cholera* in Hanover en Pruissen, in werking zouden moeten worden gebragt, en dat, ten einde ten dezen opzigte niets onbeproefd of onoverwogen te laten, van regeringswege eene bijzondere commissie benoemd is, bestaande uit den inspecteur-generaal voor de geneeskundige dienst, den referendaris tot de zaken der geneeskunde, en vijf hoogleeraren van de onderscheidene hooge scholen en athenea des Rijks; welke commissie zich eerlang in deze residentie zal vereenigen, om te overwegen en mede te deelen al wat haar voorkomt nog te kunnen strekken tot wering van den vreesselijken geesel van onzen vaderlandschen grond, of om denzelven, bij onverhoopte ramp, op de krachtdadigste wijze te bestrijden en te beteugelen. (*Haarl. C.*)

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 *Junij*. Volgens de laatste berigten is Z. M. de Koning met zijne reisgenooten te Châlons aangekomen, en wordt hoogstdezelve alom met geestdrift ontvangen.

— De onrustige bewegingen in Straatsburg hebben zich niet tot den 3den dezer bepaald, maar ook de beide volgende dagen voortgeduurd; eerst op den middag van den 5den is het de gewapende magt, voornamelijk bestaande uit nationale garde, gelukt de oproerige menigte uit een te drijven, en alzoo de orde eeniger mate te herstellen. Omtrent de aanleiding en den waren aard dier beweging, welke een zeer bedenkelijk aanzien moeten gehad hebben, schijnt men nog niet genoegzaam ingelicht te zijn.

De prefect, die zich naar Tarascon begeven heeft, om de orde te herstellen, is van daar teruggekeerd, zonder te hebben kunnen bewerken, dat de vrijheidsboom is weggenomen.

— Naardien de kooplieden hunne vrees hadden aan den dag gelegd, dat hunne schepen gevaar zouden kunnen loopen van door portugesche kapers genomen te worden, merkt de *Moniteur* aan: » dat Frankrijk niet in oorlog is met Portugal; — dat aan het eskader, hetwelk naar de Taag gezonden is, om voldoening te vragen, wel last is gegeven, om in geval van een onvoldoend antwoord, portugesche vaartuigen aan te houden en provisioneel in beslag te nemen, maar niet om dezelve te vermeesteren; — dat er dus geene reden kan bestaan, waarom het bestuur van *D. Miguel* kaper-brieven zoude uitgeven, en dat hetzelve bovendien zich wel voor eenen dergelijken maatregel zal wachten; — dat in ieder geval het fransche gouvernement niet bij verrassing zal overvallen worden; — dat de kusten van Portugal van nabij gadegeslagen worden, zoodat geen kaper in zee zoude kunnen steken, — en dat, wat de portugesche oorlogsvaartuigen aangaat, men niet weet, dat er ergens anders eenige zijn dan voor Terceira, en dat deze op dit oogenblik, zoo zij niet reeds zijn aangehouden, ten strengste bewaakt worden."

Het fransche eskader, hetwelk den 28sten Mei op de Taag lag, moet hebben bestaan uit 2 fregatten, 1 korvet, 2 brikken en een advies-jagt, te zamen voerende 178 stukken geschut. — Sommigen beklagen zich, dat die scheepsmagt te gering is, om *D. Miguel* het noodige ontzag in te boezemen.

(*Haarl. Courant.*)

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 10 *Junij*. De berigten uit Petersburg van den eersten Junij houden in, dat den 27sten bevorens eene zeer luisterrijke parade was gehouden, in tegenwoordigheid des Keizers en van den maarschalk *Paskevitz*. De troepen bestonden uit zeven regimenten infanterie, vier regimenten ruiterij en eene talrijke artillerie. — De te Petersburg ontvangene officiele berigten behelzen geene andere bijzonderheden, dan welke betrekking hebben tot den togt van den maarschalk *Diebitsch* naar de Narew en het verslaan van den generaal *Lubienski* bij Nur. Bij herhaling wordt van de zijde der Russen verzekerd, dat het gewezen poolsche regiment garde-jagers te paard, het eenige 't welk de russische ruiterij heeft durven afwachten, bij die gelegenheid bijna geheel is vernield.

Naar luid der poolsche bladen stroopen de kozakken, welke tot het corps behooren, 't welk tot Prasznyz is voortgerukt, tot bij Ciechanowicz.

Berigten van de pruissische grenzen, tot den 7den Junij, behelzen de navolgende bijzonderheden: » Men schijnt in Warschau de noodzakelijkheid te gevoelen van het vestigen van een meer klem hebbend bestuur, in den vorm van een regentschap, en wel voornamelijk ter zake van de oneenigheden, die tusschen den generaal *Skrijnecki* en den gouverneur van de hoofdstad, den generaal *Krukowicki*, zijn uitgebroken, en wegens de nog altijd plaats hebbende woelingen van de in schijn ontbondene, doch nog altijd bestaande zoogenaamde vaderlandsche club. Men is te meer van de noodzakelijkheid van eenen dergelijken maatregel overtuigd, om dat de Rijksdag, door het vertragen van de zoo dikwerf voorgestelde vrijlating der boeren, en door het uitschrijven van kwellende belastingen, ten aanzien der Israëliten, vrij wat van zijnen roem van vrijheids-liefde en verlichting verloren heeft.

» De uit vijf leden bestaande regeringscommissie is niet geschikt voor de uitoefening van het gezag, 't welk de tijdsomstandigheden vorderen, en men wil uit dien hoofde of eenen regent benoemen, of het bewind tot drie personen verminderen. Reeds heeft de heer *Ledochowski* in de zitting van den 4den dergelijken maatregel als onvermijdelijk voorgedragen, indien men zich voor een schrikbewind wil vrijwaren, zich grondende op den hoogen toon der verklaringen van de club en inzonderheid van den hoogleeraar *Lelewel*. Even voor hare ontbinding, heeft de generaal *Krukowicki* zich als lid der club laten aannemen, en kort daarop heeft men aan de hoeken der straten oproepingen gelezen, waarbij de Polen werden aangemaand, om, daar het vaderland in gevaar was, eene nieuwe omwenteling te bewerken. De genoemde generaal is zelfs in de vergaderzaal van het bewind verschenen, ten einde te betoogen, dat de slag van Ostrolenka door de onervarenheid van den generaal *Skrynecki* verloren was; dat dezelve zich door zijnen godsdienstijver belagchelijk maakte, en dat 'er geen ander redmiddel overig was, dan om hem (*Krukowicki*) als regent te benoemen.

» De generaal *Krukowicki* heeft wel is waar zijn ontslag bekomen, doch des niettegenstaande heeft men op nieuw blaauwboekjes verbreid tegen den generaal *Skrijnecki*, waarin voorkomt, dat dezelve den opstand in Maart heeft willen onderdrukken; — met den vijand onderhandelingen heeft aangeknoopt, en pogingen heeft aangewend, om als dictator te worden benoemd."

Volgens genoemde berigten, was de hoofd armee van den generaal *Skrijnecki*, die steeds zijn hoofdkwartier in Praga schijnt te hebben gehouden, weder marschvaardig. Omtrent derzelver bestemming was echter nog niets bekend. — Over het geheel scheen het minder aan rekruten, dan wel aan wapenen te ontbreken.

Uit Pruissen wordt gemeld, dat de insurgenten in Samogitie Krottingen weder hebben bezet.

BERLIJN, 11 *Junij*. Men heeft heden berigten ontvangen van de pruissische grenzen tot den 8sten, waarin voorkomt, dat in Warschau de tijding zoude zijn aangebragt, dat de poolsche generaal *Chlapowski*, zich tegen Bresc hebbende gewend, die plaats in bezit had genomen, en een reserve park, benevens verscheidene magazijnen, had vermeesterd; — met bijvoeging echter, dat dit berigt bevestiging behoefde. Ten aanzien van de bewegingen van den poolschen generaal *Gielgud*, na het verlaten van Lomza, wordt nog niets gemeld. — De maarschalk *Diebitsch* bevond zich steeds in zijne vorige positie, en ten noorden van de Narew stroopten de russische voorposten tot Plonsk, niet verre van de Weichsel, terwijl, volgens de jongste berigten, de vesting Zamosc geheel door de Russen was ingesloten. [Volgens officiele berigten van de oostenrijksche zijde, is de russische generaal *Rüdiger* den eersten Junij met geheel zijn corps in het Lublinsche getrokken.]

— Officiele berigten melden, dat tot en

met den 7den in Dantzig 86 personen door de cholera zijn aangetast, en van dezelve 51 gestorven. Den 8sten zijn 11 nieuwe zieken en 5 dooden gemeld.

Berlijn, 12 *Junij*. In de bladen van Warschau, tot den 9den, leest men, dat de generaal *Krukowicki* zijn ontslag als gouverneur heeft erlangd; dat zijn opvolger nog niet is benoemd, en dat verscheidene generaals, aan welke die belangrijke waardigheid is opgedragen, dezelve hebben geweigerd. Er liepen menigvuldige geruchten, wegens eene aanstaande verandering van het bestuur, en het scheen, dat men zeer beducht was, dat deze aangelegenheid tweedragt zoude doen ontstaan. Daar werd ook gesproken van de tijdelijke opheffing van de vrijheid der drukpers, enz. Ten aanzien der krijgsverrigtingen vindt men in de bedoelde bladen geene nadere en bepaalde opgaven. Volgens den een was de maarschalk *Diebitsch* willens, om in persoon naar Litthauen te trekken, ten einde den opstand daar te lande te bedwingen, doch volgens anderen zoude hij zijn ontwerp, om Warschau meer van nabij te bestoken, niet hebben opgegeven. Ten aanzien van de geruchten, wegens het bezetten van Bresc door den poolschen generaal *Chlapowski* was den 9den in Warschau niets naders bekend, en volgens de poolsche bladen waren de berigten nopens den opstand in Podolie zeer uiteenloopend. [Volgens bijzondere berigten van de oostenrijksche grenzen, was de opstand in Podolie, in de laatste dagen van Mei, op nieuw uitgebroken, doch waren de insurgenten door de mobile kollonnen van den generaal *Roth* op oostenrijksch grondgebied gedreven, en aldaar ontwapend. Van de zijde der Russen werd als nu zeer ernstig op hunne uitlevering aangehouden, en wel ten gevolge van de bestaande overeenkomsten in dat opzigt. Verscheidene gevangen genomene poolsche officieren, die hun woord hadden gegeven, om niet verder te dienen, waren heimelijk naar Volhynie getrokken, ten einde aldaar den opstand weder te doen aanwakkeren. — Russen, welke in Zamosc gevangen hadden gezeten, en van daar naar Gallicie waren ontkomen, verhaalden, dat de bezetting dier vesting zich in eenen zeer treurigen toestand bevond.]

Berigten van goederhand uit het russische hoofdkwartier, van den 4den Junij, melden, dat hetzelve zich dien dag te Kleckzow, nabij Pultusk, bevond. Men heeft zich in het russische hoofdkwartier voorgesteld, dat de generaal *Gielgud* langs de Omulew en Urka naar Warschau zoude zijn teruggekeerd, en uit dien hoofde is graaf *Pahlen* met het eerste corps naar Myszyniez getrokken, ten einde hem den weg af te snijden, doch de genoemde poolsche generaal heeft zich noordwaarts gewend, en daar de generaal *Sacken* te Raygrod niet meer bij zich had, dan zes battaillons, en dus niet sterk genoeg was, om hem den doortogt te betwisten, zich met geforceerde marschen naar de zijde van Augustowa begeven. De maarschalk *Diebitsch* heeft Domza door eene brigade bezet gelaten, en heeft zich met het gros des legers, waarbij de garde, onder bevel van den grootvorst *Michaël*, langs den regter oever van de Narew naar den kant van Pultusk gewend. De generaal *Pahlen* stond met drie divisien te Prasnyz, en het overige van het russische leger bevond zich tusschen die plaats, Pultusk en Rozan. — Volgens deze berigten was de russische hoofd-armee geheel van de *cholera* bevrijd.

Of de maarschalk *Diebitsch* den generaal *Gielgud*, eene geëvenredigde krijgsmagt achter na heeft gezonden, wordt wel vermoed, maar is niet gebleken. Naar luid van berigten uit Litthauen, van 7 Junij, is de generaal *Gielgud*, met 9000 man, in drie afdeelingen, niet verre van Kowno, bij de Niemen aangekomen, en zoude hij dien vloed, met behulp van houtvlotten, pogen over te trekken. — De aldaar rondkruisende insurgenten, onder bevel van den meermalen genoemden *Puchet* (welks dood ten onregte gemeld is) trachten zich met hem te vereenigen. Deze stonden laatstelijk te Prenn, en werden vervolgd door russische troepen, onder den generaal *Sasz*, zoo dat men meende, dat het aan die zijde eerlang tot een gevecht zoude komen.

Frankfort, 11 *Junij*. Het dagblad van Rome, van 28 Mei, verklaart zich voor gemagtigd, om de in die hoofdstad verbreide geruchten, als of de komst van eenige vreemde oorlogschepen in de haven van Civita-Vecchia en op de kusten van Italie, het gevolg zoude zijn van eene tegen den Kerkelijken-Staat vijandige staatkunde, ten eene male tegen te spreken. Het genoemde dagblad voegt daarbij, dat de pausselijke regering nimmer van de vreemde mogendheden, geene uitgezonderd, zoo vele bewijzen van vriendschap en welwillendheid ontvangen heeft, als thans. — Naar het schijnt, heeft onder andere de komst van het fransche fregat *Armide* en de brik *Cicogne*, in de haven van Civita-Vecchia, op den 25sten Mei, aanleiding tot de bedoelde geruchten gegeven.

Bijzondere brieven uit Rome, van 31 Mei, melden, dat de gezanten der vreemde mogendheden, welke, gelijk bekend is, sedert eenigen tijd veelvuldige bijeenkomsten gehad hadden, een geschrift, hetwelk naar men meende de slotsom hunner beraadslagingen bevatte, aan de pausselijke regering hadden overhandigd, en dat daarop den 26sten eene groote vergadering der kardinalen gehouden was. Aangaande de besluiten dezer vergadering, even als omtrent den inhoud van het bedoelde geschrift der gezanten, was te Rome in 't openbaar niets bekend.

Voorts wordt in die brieven gemeld, dat men van tijd tot tijd, zoo wel in Rome zelf als in de provincien, nieuwe sporen van ontevredenheid ontdekte, doch dat men steeds verzekerde, dat de Kerkelijke-Staat tegen het midden Junij door de oostenrijksche troepen geheel zoude ontruimd zijn. — De Paus had de straf van 8 personen, welke, wegens staatkundige misdrijven, deels ter dood, deels voor geheel hun leven naar de galeijen verwezen waren, verzacht, en vervolgens de vreemdelingen, welke onder dezelve gevonden werden, zijnde 6 Korsicanen en 1 Napolitaan, ter beschikking gesteld van den franschen gezant en de napolitaansche overheden, zoodat zij eigenlijk van alle straf ontheven waren.

(*Haarl. Courant.*)

Mengelwerk.

OVERGENOMENE DENKBEELDEN, ANECDOTEN en UITTREKSELS.

De zon is zulk een groot ligchaam, dat de aarde met den maankring, die op den afstand van 49,000 mijlen om haar loopt, en de middellijn van welkers baan derhalven 98,000 mijlen bedraagt, tweemaal in het binnenste der zon zoude kunnen bevat worden.

Zij heeft 200,000 mijlen middellijns, is 1,448,000 grooter van ligchamelijken inhoud als de aarde, welke middellijn, van de eene pool tot den anderen 1712 mijlen, en bij den evenaar 1719 mijlen groot is, en die bij gevolg een omvang heeft van 5400 mijlen.

De zon daarentegen heeft een omvang van 600,000 mijlen, zoo dat iemand, die zes mijlen op een dag aflegde, 100,000 dagen, of 273 jaren zoude noodig hebben, om eenmaal rondom de zon te reizen.

Volgens nauwkeurigere berekeningen is de middellijn der aarde, die door de polen en het middenpunt gaat $1714\frac{1}{13}$ en bij den evenaar $1723\frac{2}{3}$ mijlen groot, de omtrek 54,000 mijlen; — de afstand van de maan tot de aarde tusschen de 50 en 51,000 mijlen; — de zon is 1,435,025 maal grooter dan de aarde, haar middellijn is, bij den evenaar 194,000 mijlen, en den omtrek aldaar 600,000 mijlen.

(*Werner, vormkracht der Aarde.*)

Welke kracht, brengt nu de zon onophoudelijk in beweging? — draait zij zich met ons gantsch heelal, het einde waarvan men in den melkweg stelt, weder om eenig nog veel grooter centraal ligchaam? — dan zoude dit, uit dien hoofde, ontzettend groot moeten wezen, zoo dat men het, in weerwil van den grooten afstand, nogthans zoude moeten kunnen zien, om deze reden zegt men: het grote centraal ligchaam, is geen luchtgevend ligchaam, maar even als onze aarde, een duister ligchaam, en daarom kunnen wij het niet zien.

(*Werner, — aldaar.*)

Zoude eene vermeerderde intensiteit der zonnestralen, eens te voren, de warmte der keerkringen, over de bij de polen gelegene landen, verbreid hebben? — zijn deze veranderingen, welke de *tropische gewesten* tot woestijnen, en *Lapland* voor planten van onder den evenaar, voor elephanten, voor krokodillen, bewoonbaar maken zoude, periodieke? of zijn zij het gevolg van voorbijgaande beroeringen onzes zonnestelsels?

(*Molen Ballensted, magazijn der vóór wereld.*)

Euler die in eene verhandeling, de veranderingen nagespoord heeft, die in de hoofd stoffen der aarde kunnen bewerkt worden, door eene haar in groote gelijk zijnde komeet, met welke zij in aanraking kwam, meend, dat de aantrekking van zulk een komeet, de lengte van ons zonnejaar, slechts met 7 uren verlengen zoude, ... de veranderingen zouden ook niet merkelijk kunnen zijn, om dat bij den fellen spoed der komeet, het aan tijd zoude ontbreken, om die veranderingen te veroorzaken.

(*Ballensted, nieuwe wereld.*)

Dat is wat anders vrienden, die *Gelpke*, die nare philosoph, zoude ons zoo maar in 1832 of op een ander tijd 32,000 voeten hoogte waters, op ons lijf hebben laten komen; — neen, ik houd het met professor *Euler*, ja wel, het is maar een kleine schrik, — een surprise, die wij te wachten hebben, en dat wisseld dan de eentoonigheid, immers in Suriname wat af.

Die nu liefhebberij heeft, om zijne goederen, uit vrees, voor het behoud zijner ziel, aan geestelijken of kerken af te staan, en die wilt verrijken, om zelfs arm te worden, gunnen wij de pret, wel overtuigd, dat als waarachtig er zoo een ramp over de aarde moet komen, zij geestelijke er ook niets aan hebben; — en gebeurt dat ongeluk niet, dan maken wij ons voor niets bevreesd, — en zij verrijken zich door ons een knapuil op den mouw te spelden. — Intusschen, slapen wij gerust op het gevoelen van professor *Euler*, hij heeft het met den dood bekrachtigd.

Waar gaan die dwaalsterren of kometen naar toe, die zulke onmetelijke ruimtens doorloopen? Wat is die melkweg die het uitspansel verdoeld?

Wat zijn die twee donkere wolken, die men aan den zuiderpool, bij het zuiderkruis, ontdekte?

Zouden er hemelsche ligchamen zijn, die duisterheid van zich uitgeven, zoo als de ouden zich voorstelden?

Zijn er plaatsen in het uitspansel, welk het licht nimmer bereikt.

(*Bernardin de St. Pierre.*)

Te PARAMARIBO bij J. J. ENGELBRECHT.